

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Čakaja vsak četrtak in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina na Nemčijo 5 K, za druge isvenavskijež. Zelo 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 5 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Kasni Zakavnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Kosamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta 5, — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Inserate se plačuje od enostopne petitvise do enkrat 12 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglašne primeren popust. Inserati se sprejema do srede zjutraj. — Ne naprte reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 10 strani in „Gospodarske Novice“.

Občni zbor S. K. S. Z.

Pomlad z vsem svojim zelenjem in cvetjem je med nami. Polni upa gledamo v bodoče dni, ko obrodi cvetje sad in nam poplača trud. Taki pomladijski anevi, polni veselja nad mladostnim življenjem in polni upa za bodoče čase našega naroda se nam zdijo dnevi, ob katerih obhajamo občne zbere Slov. Kršč. Socialne Zveze. Letos si je izbrala naša Zveza za kraj svojega občnega zbora Sv. Križ na Murskem polju. Tam je tekla zibelka očetu krščanskega prepoda na Slovenskem, kardinalu dr. Missia, in blagemu pospeševalcu naših štajerskih organizacij, ko so stale v najnežnejšem cvetu, kanoniku dr. Križanič-u. Tema možema, na koja je vsak murski poljanec opravičeno ponosen, v spomin in zahvalo se je vršil dne 27. aprila letošnji občni zbor S. K. S. Z. Udeležba je bila mnogoštevilna, ne samo iz domače župnije, ampak tudi iz sosednjih. Tudi ormoški okraj je poslal svoje zastopnike, med njimi deželnega poslanca Ant. Meško. Lična Slomškova dvorana je bila lepo okinčana za slavnostni dan. Križevski tamburaši so spret no udarjali na svoje instrumente.

Naše izobraževalno delo.

Zborovanje otvoril s prisrčnim pozdravom vseh navzočih predsednik S. K. S. Z., dr. Korošec, ter poda poročilo o društvenem delovanju v preteklem poslovnem letu. V S. K. S. Z. za Štajersko je sedaj članjenih 154 društev, torej za 6 več kakor lanj. Mladinskih zvez ima 127, izmed katerih je 57 mladeniških in 70 dekliških zvez. Orlovska organizacija se je tudi pomnožila, o njej se bo poročalo na občnem zboru telovadnih odsekov Orel. V preteklem letu je priredila S. K. S. Z. 4 poučne tečaje: Na Oljki, v Središču, Veržuju in Braslovcah. Za obrambo narodno ogrožene meje postopa S. K. S. Z. skupno s Slovensko Stražo. Pošiljala je na mejo knjige in časnike ter stala z nad 500 slovenskimi hišami ob meji v stiku. Za mejo ima pripravljeno lepo število knjig, katere dobivajo društva in če printerno, tudi posamezniki. V osrednji knjižnici je bilo 7235 knjig, kojih se je samo v Mariboru izposodilo okroglo 4200. Izposojevale in izmenjavale so se knjige tudi bolj šibkim izobraževalnim društvom.

Osrednje društvo je tudi rado pošiljalo vlačujnim društvom na njih željo govornike. Izredno požrtvovalen in marljiv je bil v tem oziru dr. Hohnjec, ki je ves svoj prosti čas posvetil nepolitičnemu organizatoričnemu delu. Govoril je 80krat. Zborovanje je z navdušenim ploskanjem dalo izraza svojemu hvaležnemu čustvu. Nadalje so govorili pri društvih S. K. S. Z. dr. Korošec 37krat, Žebot 34, dr. Medved 27, dr. Verstovšek 17, dr. Leskovar 14, dr. Kovačič

8, dr. Lukman 4, dr. Jerovšek 4, Gomilšek 14, Zajec 19krat.

Tudi stanje blagajne je povoljno. Dohodkov je imelo osrednje društvo v preteklem poslovnem letu 1089'38 K, stroškov 431'76 K, torej ostane v blagajni premoženja 657'62 K. Kamorkoli se ozremo, na vse strani nas more položaj S. K. S. Z. zadovoljiti. Poročilo predsednika dr. Korošca se je zato vzelo z odobravanjem na znanje.

„Orli“ na plan!

Predsednik štajerske Podzveze Orlov, dr. Verstovšek, govori o plodonosnem delovanju S. K. S. Z. splošno in opozarja zlasti na uspehe izobraževalnih društev, dekliške in mladeniške organizacije. Višek mladeniške organizacije so telovadni odseki Orlov. Že v kratkem času so zbrali junaške čete iz kmečkih vrst, ki so ponos našega slovenskega kmečkenga stanu. Govornik označi namen orlovske organizacije, ka'era je potrebna med slovensko moško mladino, katero moramo utrčiti v verskih in narodnih načelih, iz katere mora izginiti nemožatost, pobios, nesamostojnost, bojzljivost in lenoba. Govornik obžaluje, da so slične telovadne slovenske organizacije vrgle krščanstvo v stran in širijo svobodomiselnost. Če se postavijo zopet, kakor so bile nekđaj, na pravo versko in narodno stališče, podali si bomo roke v skupno delo za našo mladino in tvorili nepremagljive čete našega slovenskega ljudstva. Toda odpadi glavnih stebrov Sokolstva od vere in njihovo širjenje svobodomiselnosti, so povzročili med sličnimi organizacijami tak prepad, da ga bode težko premostiti. Predsednik Podzveze Orlov še nadalje navdušuje kmečke sinove, da snujejo odseke, se vadijo medsebojno v varčnosti, zmernosti in se pridno izobražujejo v vseh strokah kmečkenga stanu. Poročilo so sprejeli zborovalci z navdušenimi „Živio!“-klici.

Kaj hočemo v bodoče?

O naših bodočih ciljih je govoril podpredsednik dr. Hohnjec. Vsi hočemo vedeti, kaj bo, kakšna bo naša bodočnost. Stari narodi so imeli različne vedeževalce in vedeževalke, ki so prorokovali prihodnost. Kajpada ni imelo to vedeževanje za prihodnost nobene vrednosti. Tudi mi Slovenci bi radi vedeli, kaj bo za nami bodoče dni, Koroška legenda o kamenitem ribiču nam pripoveduje, da je ohol nemški ribič prorokoval slovenskemu menihu: „Naj tebe vrag vzame, Slovence vse s tebo, saj v petdesetih letih nobenega več ne bo!“ Toda le Bog usodo vodi, le on prihodnost zna; kar revni človek blodi, pa malo le velja. 50 let je že davno preteklo od časa, ko je nemški ribič Slovence daroval vragu, toda naših dni še ni konec. Božja roka nas ščiti. Majhen narod smo in tem bolj moramo stati na straži. Vsak Slovenec mora zato gledati, da bo veljal za 10. In to bo lahko dose-

gel s krščansko močrostjo in izobrazbo, za koje do-sego se trudijo tudi naše nepolitične organizacije. Potem se bavi govornik z notranjo poglobitvijo društvenega delovanja, kojega uspeh naj bo, da bodo iz društva zares izhajali kremeniti slovenski možje in plemenite slovenske žene. Živahno odobravanje je sledilo govornikovim besedam.

Vstajenja dan.

Deželni poslanec Meško slavi delovanje S. K. S. Z., posebno njeno veliko skrb za mladino. Veseli dnevi so med nami in še lepši se pripravljajo. Ko bo stopila mladina na naša mesta. Jugoslovani imajo sedaj čas vstajenja. Tudi mi Slovenci se moramo pripravljati, da se rešimo okov, s katerimi so naši nasprotniki hoteli vkleniti napredek med nami, za nas mora priti čas, ko se bo reklo: Pepelni dan ni dan več tvoj, tvoj je vstajenja dan.

Volitev in sklep.

Pri slučajnosti izrazi mladenič Sever željo, da bi se izdal poseben društveni vestnik, kateri bi naj prinašal društvena navodila in poročila. Predsednik obljubi, da se bo odbor v tem posvetoval in sklepal. Č. g. Kaplan Osterž se zahvali v imenu Križevčanov, ker je S. K. S. Z. počastila s tem Sv. Križ, da je tukaj priredila svoj občni zbor.

Nato je bila volitev odbora. Izvoljeni so: dr. Anton Korošec, predsednik; dr. Josip Hohnjec, podpredsednik; Ferdo Leskovar, tajnik; Vinčo Zolgar, blagajnik; odborniki: dr. Franc Kovačič, dr. K. Verstovšek, dr. A. Jerovšek, dr. F. Lukman, E. Vračko, Iv. Kooiper, Fr. Gomilšek, Fr. Žebot, Namestniki: A. Haubenreich, dr. A. Medved, Vlad. Pušenjak, Fr. Spindler, A. Tkave, dr. M. Vraber.

Predsednik zaključi zborovanje z željo, da Bog blagoslovi tudi v bodoče naše delovanje kakor ga je dosedaj. Se nobeno leto nismo nazadovali, vedno napredovali. Nepolitična organizacija vedno lepše raste na številu, po notranji uredbi in po mnogostranskem delovanju. Tako bi naj bilo tudi v bodoče, to dal Bog!

Skader je padel!

Skader je padel v črnogorske roke. Od 10. oktobra lanskega leta so ga Črnogorci oblegali, še-le v torek, dne 22. aprila, se jim je posrečilo, da so njihove čete zmagoslavno korakale v skadrsko mesto. Na tisoče in tisoče črnogorskih mladeničev in moč je pri obleganju Skadra moralo storiti žalostno smrt. Srca vsega črnogorskega naroda so imela le eno željo, da bi padel Skader kmalu v črnogorske roke. Sedaj je padel! Zato se ni čuditi, da je veselje Črnogorcev velikansko, nepopisno in brezmejno. In z njimi se veselijo te zmage zavezani in bratje Bolgari, Srbi ter Gr-

Skadrsko jezero — jezero solza.

(Črnogorska narodna pripovedka).

Ko je Bog hudobne angele pahnil iz nebes, ker so bili odrekli v svojem napunu pokorščino Vsemogočnemu, se je Gospod namenil, vprašati svoje nebeške prebivalce, česa si želijo. In zbral jih je okrog svojega prestola ter z očetovsko urjaznostjo vsakega posebej vprašal: „Reci mi, dete, česa si želiš?“

In tedaj so vsi, razen ene same duše, odgovorili: „Kar Bog stori, vse prav stori. Bodi hvaljeno njegovo ime in delo njegovo!“

Edina, ki se slavošpeva ni udeležila, je bila razkošna vila-povodkinja Vilja. Bogat venec zlatih las ji je objemal cvetoči obraz, a njene globoke, temnomodre oči, so žarele z ognjen večne mladosti. Med vsemi temi serafinskimi prikaznimi je edino ona zdru' ževala v sebi božjo in zemsko milino.

„Samo eno željo imam“, se je oglasila z nečolžnim smehljajem na licu, ki bi bil vsakega drugega, razen Boga, očaral. „Zelega bi si drugačnih las in oči. Večni Bog, ki si tako dober, daj svojim očem barvo temne noči in enako tudi mojim lasem, znak moči in srčnosti!“

„Blodna duša! Zemška zapeljivka!“ jo je prekinil Bog ter se obrnil od vile in zlokožne gube so izorale njegovo gladko čelo.

Tedaj je nesrečni Vilji zalil modre oči potok sol-

za, ki ni več usahnil. Skozi tisoče in tisoče let ji je lil iz oči, se stekal doli na zemljo in tvoril jezero Oskodar. (Tako imenujejo Turki jezero pri Skadru.)

In odsihodob so vselej na dan zagreška povodne žene na kresno noč, ko tajne prikazni snujejo svoje spletke, videli naši predniki vleči se po tleh okrog jezera belo ognjeno žensko postavo. Najpogumnejši so pa trdili, da so jo videli bridko plakajočo in da je bil tok solza, ki so ji lile iz oči, tako močan kakor studenec iz gorske skale.

Nekoč pa, krasnega dne, ko je solnce s svojimi zlatimi žarkmi veselo sijalo na zemljo, se je sklonil Gospod k zemlji, morda tako, kakor se dobri oče skloni nad zibelko svojega sinčka. Pa ko mu je pogled padel na Skadrsko jezero, je bil kar očaran od jasne modrine njegovih voda.

„Oj, glejte si no, ta čarokrasni kot zemlje, ki doslej nisem vedel zanj“, je strme zaklical Bog.

„O, Gospod, mar si pozabil uboge Vilje, ki si jo v svoji pravični jezi za njeno smelo nečimurnost kaznoval?“ ga je vprašal najvišji dostojanstvenik nebeške družine.

„Zdaj se spominjam“, je dejal Bog in bolesten izraz mu je obsenčil lice. „Uboga mala Vilja! Brž jo sem poklič!“

Urno se je prikazala Vilja pred Bogom. Njene oči so bile izpremenjene v dva studenca solza.

„Uboga mala nagajivka“, je rekel Bog s sočut-

nim smehljajem, „drago si plačala svojo krivdo! Vračam ti vid. No, zdaj poglej dol na zemljo. Kaj opaziš tam?“

„Veliko jezero vidim, obdano z visokimi gorami. Dve reki se izlivata v jezero, a bregovi so obrobljeni z zlatim pasom, z zrelim žitnim klasjem in z rumenimi koruznimi palicami. Kakor rosa jasna, kakor kri, stal prozorna je modra vođa v jezeru, in zlato klasje se ziblje po poljubi mirnega vetriča! Mojster, kako rada bi vse svoje dni, celo večnost, preživela sredi te krasote!“

„Torej, čuj, Vilja! Modra in zlata barva tam doli je tista, ki si jo svoj čas zayrgla. Uči se iz tega in nikdar ne pozabi, da je vse, kar je Bog ustvaril, krasno in sveto!“

Vilja, ki ji stoletna žalost in solze od njene lepote niso ničesar uplenile, se je ponižno priklonila pred Bogom, a ni črhnila besedice, ker se je bala, da ne bi rekla več, nego je treba.

„In sedaj“, je dalje govoril Gospod, „se ti neho-te izpolnijo tvoje želje. Darujem ti Skadrsko jezero, odpravi se v svojonovo domovino. Njegova jasna gladina te ne prepriča samo o tvoji krasoti, ampak te bo tudi vsak trenutek spominjala na božjo popolnost!“

In tedaj si je Vilja, iznova se priklonivši, pripela zlati žarek k pasu in se je na lahno spuščala na zemljo. Bog in vsa nebeška družina so boječe zrlji za njo tako dolgo, dokler ni izginila v valovih skadrskenga jezera, ki je tako modro kakor njene oči.

ki. Sofija in Belgrad ravno tako odmevata od navdušenih pesmi in zmagovalnih vsklikov kakor Cetinje.

A med tem, ko plava Črna gora v veselju, prihajajo od daleč črni oblaki proti Črni gori, ravno zaradi zavzetja Skadra. Avstro-Ogrska zahteva z vso odločnostjo, da ostane Skader pri Albaniji ter pozivlja velesile, da ostanejo vse skupaj složne pri prvotnem soglasnem sklepu, s katerim so Skader prisodile Albaniji. Avstro-Ogrska celo preti, da bo postopala na lastno pest, ako bi velesile ne vstrajale pri prvotnem sklepu. Stali bi torej pred zelo resnimi dogodki, kajti bati se je, da druge države, posebno Rusija, ne bodo mirno gledale, kaj bo počela Avstrija. Resnost položaja je našla odmev tudi na borzah, kjer so se pred padcem Skadra vrednostni papirji šli kvišku, sedaj pa zopet naenkrat začeli padati.

O zavzetju Skadra krožijo različne vesti. Pravi se, da bi bili tudi zadnji črnogorski naskoki ostali brezuspešni, ako bi v Skadru ne bilo nastalo veliko pomanjkanje živeža. To je prisililo Esad-pašo, da je med najhujšim obleganjem zaprosil k sebi črnogorske odposlance, s katerimi se je pogovoril o udaji, tudi če topovi ne premagajo mesta. Esad-paši se je dovolil častni odhod z orožjem, in Skader je padel Črnogorcem v roke. Pravijo, da se je Esad-paša sporazumel z Nikito ne samo o predaji Skadra, ampak tudi o boječnosti Albanije. Esad-paša je rodom Albanec, iz ugleadne, plemenite roduvine ter baje tudi želi postati vladar svoji novi domovini. Z vojaštvom se je umaknil v Tirano, središče Albanije, ki je oddaljeno od Skadra kakih 90 km. Tako bi torej imel kralj Nikita že sedaj svojega zaveznika v Albaniji, ki bi naj delal vse mogoče preglavice Avstriji in Italiji.

Casnikarski spor med Srbijo in Bolgarijo zaradi razdelitve osvojene zemlje se je zadnji teden precej polegel, ker se je izvedelo, da Rusija odločno posreduje za mirno rešitev teh prepornih vprašanj. Pač pa je med Bolgarijo in Grčijo nastalo napeto razmerje, ker Grki trdovratno držijo Solun, čeprav bi moral pripasti Bolgarom.

Krvavi boj za Skader.

O zavzetju Skadra poročajo listi sledeče podrobnosti: Skader se je udal Črnogorcem dne 22. aprila ob 1. uri po polnoči. Oblegovanci so dne 21. aprila zvečer svoj ogenj osredotočili proti Tarabošu in Brdici. Mestu se ni prizadevala nobena škoda. General Martinovič je začel prodirati z 8000 možmi, ki so zasedli zapadno pobočje Taraboša. V isti noči se je 6000 mož Vukotičeve divizije neopazeno izkrcalo pri vasi Skija ob jezeru, kjer je bilo že od prej zbranih 8000 mož. Te čete so skupno prodirale proti Tarabošu in se jim je posrečilo, izvesti važne manevre, ne da bi jih bil turški ogenj oviral. Utrdba Brdica je bila popolnoma obkoljena. Vseled poplave tako odrezane, da niso mogle oditi in so ostale v svojih postojankah na Bardanjolu.

Dne 22. aprila zjutraj so turške baterije na Tarabošu otvorile na Črnogorce pravi peklenški ogenj. General Vukotič je med tem neopazeno zasedel višino Zogaj, kjer se je začel boj z ondotnim turškim oddelkom na nož. Artilerijski ogenj s Taraboša je pokosil cele stotine Črnogorcev; boj je zadobil popolnoma značaj klanja. Napadalec so morali odslej lezti čez skale in po ozemlju, ki je bilo popolnoma odprto. Težki srbski topovi so med tem obstreljevali Taraboš in glavno skadrsko utrdbo. Obstreljevanje je postajalo vedno hujše, artileriji je osebno poveljeval general Vukotič.

Turki so zdaj jako slabo odgovarjali, pač pa so postali proti popoldnevu bolj živahni, dasi njihovi streli proti izbornu postavljenim srbskim topovom niso imeli znatnega uspeha. Popoldne je obstreljevanje doseglo svoj višek. Zdaj so turški topovi sipali na črnogorske čete, ki so bile najdež prodrle, pravi dež šrapnelov. Čeprav je padel mož za možem, so črnogorske čete z naravnost strastnim navdušenjem in ognjem drvele naprej. General Vukotič je na vzhodnem pobočju Taraboša vkljub velikim izgubam z veliko naglico prodiral. Po bajonetnem napadu je zasedel turške postojanke tik pod vrhom. Črnogorci so naskakovali turške utrdbे preko celih kupov padlih bratov.

Proti večeru je Esad-paša sporočil, da želi črnogorskega posredovalca. General Vukotič se je podal sam k paši. Prgajala sta se o tem, bi se li dovolil albanski beguncem iz vasi na vzhodnem bregu jezera prost odhod iz mesta. Kralj Nikita je to dovolil, dasi so tiste vasi v črnogorskih rokah. O predaji pa ni Esad-paša zdaj še ničesar govoril.

Ponoči se je obstreljevanje nadaljevalo z vso ljutostjo. General Martinovič je četam nazpanil, da so Srbi zavzeli Brdico. Čete so to vest sprejele z velikanskim navdušenjem. Vsi vojaki so z divjo radostjo v obeh klicali: „Skader! Skader!“ Baterije iz utrdbe Muričan so sipale ogenj na vrh Taraboša. Čete Esad-paše so bile vsled neumornega nezlomljivega napada oblegovancev tako pobite in izmučene, da je postal nadaljni odpor nemogoč. Ob 1. uri po polnoči je hrabri branitelj Esad-paša dal na glavni utrdbi razobesiti belo zastavo. Takoj nato so prve črnogorske čete prebredle Bojano in korakale v mesto.

Veselje.

V Cetinju, črnogorskem glavnem mestu, so izvedeli za padeč Skadra dne 22. aprila ob 8. uri zvečer. Ko so glasniki-tröbentači oznanjali veselo vest po ulicah in so začeli grometi topovi, je bilo naenkrat skoro vse mestno prebivalstvo na nogah. Godba je zaigrala, zvonovi vseli cerkva so zazvonili, ljudstva pa

se je polotila velikanska radost. — „Skader je naš! Skader je naš!“ klicalo je mlado in staro. Ne velika, a navdušena množica ljudstva, je prikoralajala pred kraljevo palačo ter je vriskala kipečega veselja. Kraljeve princezinje so jokale veselja, ko so izvedele o padcu Skadra. Kralj Nikita je stopil na pomol (balcon) ter je nagovoril ljudstvo. Izrazil je svoje veselje nad padcem Skadra ter naglašal, da so sedaj izpolnjene stoletne želje črnogorskega naroda na najslajnejši način. Mnogo žrtve je zahteval Skader, mnogo junaških sinov je padlo, toda kri ni bila prelita zaman. Skader je danes črnogorski! Ta nova povest Črne gore bo pripomogla državi do novega razvoja in bo pokazala, da je bil uspeh črnogorskih sinov vrednih velikih žrtve. Življenje Črne gore je spojeno s Skadrom. Končno je zaklical kralj: „Živel črnogorski Skader!“ Množica je ta kraljev klic navdušeno pozdravljala in začela prepevati narodne pesmi. Velikanske so bile proslave zmage tudi v Belgradu, Sofiji in v Petrogradu. V Belgradu je bil v sredo, dne 23. aprila, ves promet ustavljen. Na tisoče ljudstva se je zbiralo po ulicah. Godbe so igrale slovanske himne, ljudstvo je prepevalo domoljubne pesmi, zvonovi vseli cerkva so doneli, s trdnjavskih zidov pa so gromeli topovi. Iz tisočevih grl je donela prelepa hrvaška himna: „Lepa naša domovina!“ Okrog 20.000 ljudi se je valilo nato pred kraljevo palačo. Kralj se je prikazal pri oknu in je ginjen pozdravil množico, katera je šla nato pred rusko poslaništvo, kjer veselega vsklikatja skoro ni bilo konca. Zvečer so priredili meščani veliko bakljado z godbo.

Kralju Nikiti čestitajo.

Vest o padcu Skadra se je po bliskovo raznesla po svetu, v nekaterih krogih je vzbudila veliko veselje, med Nemci pa jezo in nevoljo. Italijanska kraljica Helena, ki je hči črnogorskega kralja, je bila prva izmed vseh, ki je svojemu očetu v prisrčnih besedah čestitala na slavnem zavzetju Skadra. Ko je izvedela za padeč te važne trdnjave, ni skrivala svoje ga veselja vsled velike zmage hrabrih črnogorskih junakov. V laskavih besedah so črnogorskemu kralju in črnogorski armadi čestitali tudi srbski, bolgarski in grški kralj, mnogo-ruskih in drugih slovanskih vod. Celó iz Angleske in Francije je brzojav pripašal Črnogorcem iskrene čestitke. Nek bogat Črnogorec, po imenu Luka Andrijevič, ki ima v Južni Ameriki veliko trgovino z žitom, je brzojavil kralju Nikiti, da odpošlje v znak veselja na padcem Skadra prihodnji teden 4 vagona žita za črnogorsko armado.

Avstrija proti Črni gori.

Avstrija izjavlja, da bo zaradi Skadra na vsak način, ako treba, tudi z orožjem, nastopila proti Črni gori, ako se ne umakne iz Skadra in ga ne prepusti Albaniji. Pripravljena je nastopiti tudi sama, ako bi je druge velevlasti ne podpirale. Gotovo je, da Rusija in Francija ne bosta Avstrije pri tem delu podpirali. Kaj bosta storili Anglija in Italija, je dvomljivo. Nemčija bi znala z nami iti, toda priseči se na Nemca tudi ne da, kadar ni v njegovo korist, je težko kaj od njega dobiti. V listu „Information“ svetuje nek visok častnik, naj se Črna gora kratkoma vzame in proglasi za avstrijsko pokrajino, potem bo tudi skadrsko vprašanje rešeno.

Na Dunaju so bila v soboto, dne 26. aprila, prva važna posvetovanja zaradi nastopa proti Črni gori. Ob 7. uri zvečer je cesar sprejel ministra za zunanje zadeve, grofa Berhtolda, in načelnika generalnega štaba, Konrada Heccendorfa. Sprejel ju je skupno ter se z njima posvetoval do 9. ure zvečer. V političnih krogih je to večerno posvetovanje vzbudilo veliko pozornost. Splošno se sodi, da je položaj zelo resen. — Drugi dan, v nedeljo popoldne, je prišel k cesarju prestolonaslednik, najvojvoda Franc Ferdinand ter ostal dalj časa pri cesarju. Franc Ferdinand je prišel ne pričakovano na Dunaj. Ogrski ministrski predsednik Lukač je bil na dopustu na Semeringu. Nenaodoma se je vrnil v Budimpešto. Vse to kaže, da gremo respim trenotkom nasproti.

Kralj Nikita velikodušen.

Nekaj dni pred padcem Skadra se je pritožila neka Črnogorka kralju, da je izgubila v vojski tri sirove in da nima sedaj nikogar, ki bi jo preživel. Nikita ji je baje odgovoril: „Potolaži se, ker ti bom za nje daroval v Skadru tri hiše.“ Tudi raznim častnikom in vojakom, ki so se junaško borili, je že pred zavzetjem Skadra obljubil, da jim bode daroval v Skadru hiše. Kralj je prvodom črnogorske zmage pred Skadrom pomislil tudi mnogo jetnikov. One zarotnike, ki so se leta 1908 hoteli upreti kralju, je vse osvobodil. Kralj je sam odprl ječo, v kateri sta bila zaprti voditelja zarote, bivša ministra Radovič in pl. Marušič; oba je objel in poljubil. Pomiloščene zarotnike je ljudstvo v Cetinju veselo sprejelo in jih peljalo pred kraljevo palačo, kjer jih je kralj še posebej sprejel. V Črni gori vlada radi tega velikega čina velikansko veselje in splošno zažodovljstvo.

Skader.

Slovani ga imenujejo Skader, Italijani Skutari, Turki pa Skodra. Mesto leži na jugo-vzhodu Skadrskega jezera. O jezeru so razširjene med črnogorskim in srbskim narodom številne pripovedke. Eno izmed njih prinaša današnji „Slovenski Gospodar“. Jezero je dolgo 40 km, široko pa je nad 14 km, globoko je povprečno 10 m. Jezero ima 35 otokov. Skupni obseg jezera iznaša 262 kv. km. Dosežanja meja med Turčijo in Črno goro je šla nekako po sredini jezera. To jezero je zelo bogato na ribah; l. 1906 so n. pr.

izvozili 117.000 kg rib v vrednosti 50.000 K. Za časa Rimljanov je bilo jezero mnogo večje kot je pa sedaj. Ogromna apnenčeva stena, ki je obdajala jezero od vseh strani, se ni mogla trajno ustavljati neprestanemu izpodjevanju ter je počila, vsled česar je nastala reka Bojana. Ta reka odvaža toliko vode v morje, da se je površina jezera znatno znižala in so se skrčili bregovi. Na osušenem ozemlju so nastala rodovitna polja, ki pa spomladi in ob deževju mnogo trpe vsled povodnji.

Mesto Skader ima okrog 30.000 prebivalcev; od teh je 20.000 mohamedancev, 8.000 katoličanov in 2.000 pravoslavni. Krščanski in mohamedanski del mesta sta ločena drug od drugega. Oni del mesta, kjer prebivajo kristjani, se razlikuje od mohamedanskega po snagi in redu. V tem delu stoji katoliška nadškofijska cerkev, velika stavba s 100 m visokim zvonikom. Zraven nje stoji nadškofijska palača. Ne daleč od nje se dviguje frančiškanska cerkev. Frančiškani in jezuiti imajo v Skadru več šol, med njimi tudi nekaj srednjih šol. Posebno znamenit je v Skadru oni del mesta, ki služi trgovini in obrti, takozvani bazar. V bazaru dobi skadrski prebivalec vse, kar rabi. — Znamenita utrdba Taraboš leži na zahodni strani mesta. Na severni strani Skadra se razprostira široko Skadrsko jezero, proti zahodu se vije po dolini reka Bojana, proti jugu se razprostira rodovitna dolina, proti vshodu pa štrle gola rebra skalovitega albanskega gorovja. Pogled na Skader je nekaj krasnega in bujnega. Obširni in lepi vrtovi, ki obdajajo hiše, vstvarjajo sliko, kakor da bi bil Skader en sam vrt, katerega stražijo okrog in okrog silne trdnjave: Taraboš, Veliki in Mali Bardanjol, Brdica in Rasanfa.

Zgodovina Skadra.

O zidanju Skadra krožijo med jugoslovanskim ljudstvom mnogo mičnih pripovedk. Srbske narodne pesmi opisujejo na čudovito lep način postanek mesta. Narodna pesem pravi: „Grad gradila tri brata rodjane — Do tri brata, tri Mrljavčeviča — jedno bješe Vukašine kralje, — Drugo bješe Uglješa vojvoda, — Treče bješe Mrljavčevič Gojko.“ 300 mojstrov je gradilo Skader, a vse, kar se je do noči naredilo, je vila po noči razrušila. Vila paznani knezom, da se mesto ne bo dozidalo, ako se vanj ne zazida žena, ki pride prva zjutraj prineset graditeljem zajtrka. Kneza Vukošin in Uglješa sta to kljub vilini prepovedi svojima ženama povedala in ju svarila, le Gojko Mrljavčevič je molčal. In tako so zjutraj mlado Gojkovičo, ki se je, nič hudega sluteč, podala k stavbenikom, prijeli in v zid zazidali. Na prisrčne prošnje nesrečne matere so ji pustili v zidu le prostora, da doji dete, ki so ga ji prinašali iz doma, in okno za oči, da je mogla zreti za njim, ko so ga ji odnašali.

Iz zgodovine je posneti, da je bil Skader sezidan že več stoletij pred Kristusovim rojstvom. Več stoletij so gospodovali nad mestom in okolico Rimljani in Goti. Skader je bil rojstno mesto znanega srbskega junaka kraljeviča Marka. Višek slave je videl Skader pod srbsko vlado. Leta 1346 je bil Stefan Dušan Silni, kralj Srbov, Albancev in Grkov. L. 1362 se je pa pričela usodepolna doba za Albanijo in Skader. Mogočna turška armada je prihrula v deželo. Srbska trdnjava Rasanfa se ni mogla dolgo upirati turškemu navalu Kruti polmesec je izpodrinil sveti križ. — Kakih sto let pozneje se je uprl vođa Albancev, Skenderbeg in je proglasil Albanijo za samostojno, a Skader je pa zastavil že leta 1386 vojvoda Jurij Stražimir Benečanom. Skenderbeg je pustil Skader v oblasti Benečanov, ki je bil takrat glavna orožarna benečanske ljudovlade. Armado za armado je pošiljal turški sultan proti Skenderbegu in njegovim zaveznikom. Posebno leta 1474 je divjal ljut boj za Skader. V mestu je glado pomrlo nad 2000 ljudi, ker ga je oblegalo 80.000 mož najboljšega turškega vojaštva. Turki so mestno obzidje in grad grozno razdžali. Trdnjava je bila že tik pred padcem, ko je še Skenderbeg dobil pravočasno rešitev. Turki so jo odkurili. L. 1478 so Turki vnovič poskusili svojo srečo. Sultan Mohamed II. se je hotel za vsako ceno polastiti te predstraže krščanstva. Pripeljal je pred Skader velikansko armado 300.000 mož. Turki so Skader zelo ljuto naskakovali, en sam naskok jih je stal, kakor pripoveduje domača zgodovina, 100.000 mož. A mesto se ni hotelo udati, toda bilo je tesno obkoljeno. Rešitve ni bilo od nikoder, Skenderbeg je bil tudi že med mrtvimi in Benečani so po neprestanih ljutih bojih tako izkrvaveli, da so bili prisiljeni, skleniti mir s sultanom. V miru, ki se je sklenil v Carigradu leta 1479, so odstopili Turkom vso Albanijo ter mesti Krojo in Skader. Prebivalstvo Skadra se je pa večinoma izselilo. Skader je postal za Albanijo v red turški. Po 434h letih je prišel Skader zopet v roke Slovanov. Skoro 7 mesecev so ga čvrsti smovi sinje Črne gore oblegali. Danes je Skader v lasti jugoslovanov.

Politični ogled.

— Slovensko-Hrvaško. Letos junija se vršijo na Goriškem, kakor smo že poročali, volitve za deželni zbor. Obe katoliški stranki, slovenska in italijanska, se pridno pripravljata za volilni boj. Goriško ljudstvo je v ogromni večini v taboru katoliške stranke. Liberalcem prede zelo slaba. Sloveški liberalci, kateri so spravili več denarnih in gospodarskih zadrug do poloma, so izgubili ves svoj upliv. Ljudstvo jih ne mara. Enako se godi italijanskim liberalcem. Ti so pa